

ROKONSÁG TÉLI ÁGON

(GOMBROWICZ-SZEMINÁRIUM)

Regény, IV.

BRASNYÓ ISTVÁN

Hogy én itt aztán most Egyedül maradok – tűnhetne úgy is, Olybá, hogy nagy, festett, kültelki Panoráma előtt, idegen, hihetetlenül Idegen huzatban, akár valami Meztelen, megtépázott díszletű Színpadon, amelyet az ég Tetejétől az ég Aljáig éppen most Festenek, öntenek végig mindenféle Árnyalatokkal és Árnyakkal, amíg csak a Háttér nem ölti a maga Valós és történelmileg igencsak sikerületlen ábrázolatát: Sötét Világ! – kiálthatnék fel, de majd Bolond leszek, hogy Bolondnak nézzenek, mindenekelőtt a Háznép, akik között meghúzom magam; elsősorban lett itt egy Festő, Teremtődött, aki ugyan ritkán Fest, Festeget, tulajdonképpen megcsúfolja önmagát, azután a Megfestetlen világot, kifordul a kezéből a mindent meghatározó Ecset, a legszívesebben vég nélkül csak Iddogálna, bár nemigen van neki hol, és főként nemigen van neki Mit. Csak hogy nem esik Nehezeére naphosszat ez után járkálnia, mint aki Pusztaságban tévelyeg, s nem lel Enyhet sem a Tanácstalanságára, sem a Keresésére, ami egyre csak perzseli, űzi és hajtja, valami Más felé törekszik, legyen az akár a Semmi is, a Semmitlen Semmi – nos, hát hogy hova jut vajon? – Ébredt föl bennem szellemi Mihasznaságom: – Egy az Utunk! Tartsunk együtt egy Darabon! – jutott bennem kifejezésre az Elszántság. – Te meg én! – Erről kellett volna kezdettől fogva Beszélnem.

Hogy vonzódtam-e még a Vidékhez, vagy egyáltalán nem vonzódtam már, talán valamelyest elnyomtam azt a Vonzalmat, ami eleinte kifejezetten Honvág formájában szakadt rám, s mindeközben mi volt a Hon? Mit Jelentett vajon a számomra? Amit a Futball-labda sötét belseje Jelenthet, valami Imaginárius bűvőhelyet, olyan Vackot, amelyhez egyes-

egyedül én ismerem a Járást, inkább valami Labirintusrendszert, amelynek ugyan van Bejárata, de Kijárata már nemigen, itt csak Be és Be lehet menni, de Ki már a legritkább esetben: nos, az az Eset lehettem, amelyik éppen Kifelé ment, Arrafelé tartott, és most újra a Bejárat – inkább ehhez az Orgoványhoz csatlakoztam, kedveskedtem neki néhány zilált és kusza, miniatűr méretű Rajzzal, hogy mutassam a Kézügyességemet, bár Átlagos körülmények között aligha mertem volna erre hagyatkozni, a Szépérezkem és -művészetem Fitogtatására.

– Aha – mondta, mintha megörülne neki. – Majd elhelyezem valamelyik Újságnál. Nincs, akit ne Ismernék az Újságoknál – állította. – Mostanában akadnak köztük Rendes alakok is – Tódította, amit nem Hittem, mert gyermekségemtől olvastam az Újságokat: a Lelkendezés valamennyi címdoldalán kezdődött, és általában tartott az utolsó oldalig; Igaz, a szovjetekért nem Lelkesedtek annyira, de Lelkesedtek a vörös forradalomért és a vörös hadseregért, csak a Nyugatot méregették Egyértelmű Kétkedéssel, habár ezek az Újságok végtére is alighanem a nyugati pénzüzetek Költségén jelentek meg. Csupán a harmadik világnak nevezett félrecső zugokról írtak hivalkodó Elismeréssel, mert azok az ország állítólagos Barátai voltak, s ezekkel úgy valahogy lehetek, mint én is voltam a Barátaimmal, nem tartottam fontosnak, hogy mást is mondjak róluk, minthogy a Barátaim; ahelyett, hogy lépten-nyomon nekiláttam volna részletezni a Hajlamaikat, inkább a Gondolatmenetüket igyekeztem követni, és lehetőleg Azonosulni vele – aligha állíthatná valaki is, hogy nem Iparkodtam nevelődni.

Könyörtelenül közelgett az az Idő, amikor Orgovány elvitt az Újságokhoz, egyenesen a Táblás Házba, ahonnan Éjt s Nap tartott a kisebbség Okítása a testvériség–egység, a szocialista internacionalizmus és hazafiság és a kommunista párt Irányvonalának Szellemében – ami végeredményben egy udvarias kényszerítésnek tűnt: amennyiben másként Gondolsz valamit, látszólag Vérig sértesz vele egy csomó Derék Embert, azt pedig sohasem lehetett tudni, hogy az a csomó Derék Ember épp hogyan is Gondolhatja. Biztosan ugyanúgy Gondolhatta, ahogyan aznap reggel megmondták neki, hogy a nap folyamán hogyan fogja Gondolni, és a csomó Derék Ember naphosszat mást sem tett, mint Őrizte az aznapi Gondolatot, illetve egy-egy Olyan is akadt közöttük, akinek már a Vérévé vált a Gondolat, ezek viszont néha hónapokig, sőt évekig is képesek voltak Üzemelni ebből a Vérből; tehát olykor Előgondolkodók támadtak vagy kerekedtek a semmiből, akik akár huzamosabban is Előgondolkodhattak, amíg csak egyszerre Idejémtúltta nem lettek a Gon-

dolataik, és attól kezdve senki sem hallgatott már rájuk, nem volt többé értelme annak, amit Gondoltak, olyan lett a helyzetük, mintha nem Gondoltak volna semmit. Ami eredetileg a Semmiből jött, újfent beleveszett a Semmibe.

Roppantul megnyerte a tetszésemet a Megsemmisülésnek és a Megújulásnak ez a körforgása: csak hogy kapálóztak a Mukik, amikor a Sor Elejéről egyszerűen odaállították őket a Sor Végére, egy szívós és macacs Fölsőbb Akarat folyományaként, s ez általában olyan váratlanul jött, mint a Rossz Lap a kártyában, mert ezt az egyet Ismerték leginkább: a Kártya Lapjait. Rögtön sejthettem volna, hogy egy kártyacsomag akár az Öröklétet is jelentheti. Naphosszat csak Szarozni meg Csapd-lecsacsizni – ez még a számomra is szórakoztató lett volna, egy Örökkétig tartó vidéki téli éjszakában – így el tudtam volna képzelni magamnak is valami Jövendőt: olyképpen köszöntött rám ez a Fölismerés, ahogyan akárkinek a világban való futása Tétetne Próbára, miként a Találmányok Világrajöttének pillanata. Hogy ettől az időponttól számítva egy Bizonyos Eszme, amely Valóságosan, a maga Tárgyiségében még igazából ugyan nem Jött Létre, ám valahol már, valakinek a Szubsztanciáját kitöltve, szellemi állapotában Működni kezdett, s bár ha Megjegyzés bőven is tehető rá, kétség többé aligha férhet hozzá.

És akkor az Orgovány Italt rendelt, egy külön Italozóban, amely szerepálva volt az Újságoktól, és rendelt nekem is, mielőtt valamelyest közelébb Férfközhettem volna az Újságokhoz, hogy Szellemileg máris rájuk hangolódjak, jobban mondva, megkezdjem a rájuk való Hangolódást, a Hozzájuk való fokozatos Idomulást, ha már nem lebegett előttem Nemesebb Cél; inkább a Szesz kezdett a Fejembe szállni Orgovány rendelése nyomán, s már nem törődtem vele, hogy ezt is majd nekem kell Kifizetnem, Nyomorultnak – Orgovány ekként faszolta nap mint nap városzerte a számára szükséges mennyiséget, amíg csak nem kezdett el Ragyogni a szeme valami földöntúli Csillogással, s Ilyenkor aztán neki látott Eszme futtatásának az Ecsetről meg a Vászonról: az Ecset az ő kezében, a Vászon meg ott van előtte, a mű meg állítólag valahol a fejében, illetve mindhárom a fejében, a kezében pedig bizony Semmi sincs. De nem ez volt-e a Lényege az én iménti megsejtett Találmányomnak is? Csak semmi Cselekvés; a Cselekvés itt az a Kínos Dolog, amittől esetleg nyomban minden Vérzeni kezd: a létezés, a Meglét egy hihetetlenül vérzékeny felületével lenne dolga a Beavatkozónak, vagy már akár a Jelentéktelen beavatkozást Színlelőnek is – nyomban valami Vércsorgás jelenik meg, erre eshet Hivatkozás az időszakos Előgondolkodók

részéről, akik még ha nem is akarják látni a Vértoltokat az utcai falakon és középületeken, egykori hivatalok folyosóin vagy termeiben – mert amikor még nem voltak előgondolkodók, nagyon is látniuk kellett, ott tartózkodván a helyszínen és vacogva attól, hogy netán majd épp velük fogják lenyulatni vagy a talajról fölnyulatni –, amelyeket ugyan szakadatlanul át- meg átmeszeltek, nagy, vörös betűs föliratokkal és jelszavakkal takartak el, hogy erről többé egy mukkanás se essen – az Egész mégis Létezik, végső soron Él, a Viszolygás mintha az orrukhoz dörgölné, s a Kommunista Öntudat bármennyire is képes átnézni rajta, azért a mélyén mégis ott a Félelem, hogy hamarosan esetleg megismétlődhet, mint afféle dél-amerikai vagy ázsiai színvonalú, újra éledő forradalom nyitánya.

Tehát egy Mukkanást sem erről. Bizony, egy Mukkanást sem, és csak Ezt lehet választani, Ezt, Ezt, Ezt, Ezt. Ez az, Amit el kell fogadni, Ez az Előgondolkodók Álláspontja. Vérükben van ez az Álláspont, Ebből üzemelnek. Ez a Gondolat nem csupán az Adott, hanem minden egyes napra Vonatkozik. És ha akadna is itt Ūrge, aki netán ki szeretne Bújni a Gondolat alól, az majd Fokról Fokra el fog szigetelődni. Van Módszer erre is.

Mert ugyan mi a Művészet?

A Művészet az a készség, ami a Jó Kommunisták kizárólagos és legbensőbb Sajátja, Elidegeníthetetlen személyi Tulajdona, tehát csupa Bensőség, Elvtársi közvetlenség, semmi Külsőség. A Művész kétségkívül a kommunista Párthoz áll Legközelebb.

Orgovány meg a konyakos Pohárhoz. És eredetileg ki az ördög gondolhatta volna, hogy a Macuo Baso-papucsos Politikai Bűnöző tulajdonképpen Orgoványhoz jött látogatóba, és én csak ott lubickoltam a nyári délután Villózásában, mint afféle Kis Hal, és mi a fenéért nem Találtam már magamat rég a Szárazon? Úgy gondolhattam, ugye, hogy majd ezek a Festők festenek nekem Háttért, netán Modell leszek valamihez, drótból kötött Szoborhoz, esetleg Szögesdrótból kuszálnak össze, akár valami váratlanul előguruló sünt? Minden olyan szúrós és tuskés itt: a Macuo Baso-papucsos valódi neve Karácsony Karácsonyfa, végeredményben csupa túlévél. Én meg csupa Hajszál Híja.

Am most épp Fordítva: kiteljesedett egy nyári délelőtt, a Helyem viszont, éreztem, kétségbeejtően Máshol van, Máshol lehet, az időzésem ehelyt inkább Csúfondároskodás, az Italozgatásom meg minden egyéb: nem ehhez kellene Vonzódnom, persze, ha volna bennem Bátorság, de nincs bennem Semmi Sem, ahogyan egy Ūres Kalapban sincs semmi, azzal, hogy nekem még Kalapom sincs. Ha legalább valami Hirtelen Vágy ébredne bennem egy Szürke Kalap után! Am semmi.

– Csiga Pero! – azt kell kiáltani e Helyen, a Helyemen, hogy bizonyos Idő múltán megjelenjen egy Szmokingos és kopasz úr, és, ellentétben a Szmokinggal, alig Trotyakos, s kiváltképp lassú Mozgású, oly Lassú, mintha Pormacskát sodorna a huzat, pedig Alaposan föl van itt Takarítva, egészen Alaposan, Orgovány majd ha Hanyatt vágódik, vagy pusztán leesik a Székről, nem fog Pöszmet tapadni a hajába, oly Tiszta, szinte Áttetsző a parketta, nyugodtan az Asztal Alá ihatnánk magunkat; pedig itt az emberek Dolgoznak, és Büszkék arra, hogy Dolgoznak, mi pedig nem Dolgozunk semmit sem, nem vesszük ki részünket a Napi Agyatlánítás menetéből: ugyan ki Gondolhatná, hogy egy napon viszont majd mi lehetnénk Büszkék erre, ha volna, ha lett volna bennünk egyáltalán Büszkeség, hogy mi szemernyit sem Dolgoztunk akkor, amikor a Tömeges Elhülyítés folyt, sőt, minket nem is Engedtek volna Dolgozni, ez Előjog és Kiváltság volt, ez az épületes Dolgozás, Előgondolkodás, mi-egyéb; Pártügy! – de ha egyszer Nevetségesnek találtam a Kommunista-takat! Az egész népséget a Rejtélyes együletével együtt, azzal az egyhuzamban tartó Boszorkányszombattal.

Nem tehetek róla, így van, én meg tele dúlt Babonákkal!

Kétségtelenül volt némi Sejtelmük is erről, hogy mennyire Korlátolt-nak tartjuk Valamennyiüket, hogy Leállni velük, az a számunkra való-jában Leereszkedés, és nyilvánvalóan tudatában vagyunk a Nagy Ala-kításuknak is: odaguggolnunk az eszmei köntörfalazásukhoz, amelynek már szinte a Mártírjai, oly Szívós Munkával valósítják meg, Fárasztják magukat egy olyan Semmin, aminek Semmi Értelme sincs, csupán némi Hasznak van belőle, azután a Kilátás, hogy egy napon Előgondolkodók lehetnek, akiknek mindenki a simulékonyabb oldalát fogja mutatni, ma-gyarán, tartani fognak Tőlük – ezt, mondjuk, Orgoványtól éppen nem lehetett volna elvárni, mert Karácsony Karácsonyfa példája e Helyen mit sem jelentett, az Helyi jellegű Példa volt, ide Másmilyen, sokkalta Mutatósabb Példákra lett volna szükség, aminek a Statuálása ugyan késett, ám az is Bizonyos volt, hogy egész teamjük Dolgozott rajta párt-munkában éjjel-nappal, több Előgondolkodóval és számos Informátoral, hogy netán majd Évek Múltán lecsaphassanak és Elhárítsák ezt a „Komoly Liberalizmust”, már amennyiben liberalizmusnak számíthat az, hogy valaki Látszólag legalábbis épelméjű, aminek a Látszatát viszont épp a konyakkal szerettük volna elhessenteni a fejünkől. Semmi szük-ség sem volt itt az Ép Elmére, a Szellemi Engedelmesség volt a döntő – engedelmes indulatokat tanúsítani a párt Pókfonalán fölfelé kapaszko-dó Öreg és Fiakommunisták irányában. Mert hogyan is viselkedik Egy

kommunista? Szerencsénkre kommunistának nem voltunk Egy sem. A kommunista Magatartás nem férkőzhetett a közelünkbe. Azután volt még egy Követelmény: a Kommunista Arcéle. Sohasem tudtam megfejteni, hogy ez igazándiból mi is lehet. Árnyékportré? Szellemkép? Hogy mindenki nemcsak Egyenlő, hanem Egyforma is? És akkor mindenkit egyszerűen Izé Elvtársnak vagy Izé (Izéné) Elvtársnőnek lehetne szólítani?

És máris elmúlt a délelőtt, és dél is elmúlt, és lassanként múlni kezdett a délután: a Táblás Házban mindegyik nap kíméletlenül egy keserves délutánba torkollott, és a délutánban egyre több Helyünk lett: bizonyára ezeknek a Délutánoknak az ellensúlyozására Élt bennem a Téli Délután fogalma, képe, hogy az hihetetlenül rövid ideig tart, a delet, kis átmenettel, szinte azonnal az este követi, és az embernek nem kell kedve ellenére elviselni a Hosszú Délutánt, sem arcéllal, sem arcél nélkül.

– Ti, Rézgezések! – emelték föl Ellenünk a szavukat hamarosan, s hogy ez mennyiben volt Igaz, s mennyiben nem: egyedül csak a Rettentő Délután volt az Igaz, amelyre csupán egy Újságrajz emlékeztetett, habár ez Kifejezetten Téli Rajz volt, a Rettenet viszont most Nyárvégi delet követően szorongatott bennünket, hogy már-már nem Tudtunk hová lenni tőle, miközben a Szórványosan Jelenlevők azzal lehettek, hogy, bizony, ők szorongatnak bennünket, elsősorban is Szellemi Téren, mert már Beszélni is alig tudhatunk. És hogy most majd Kihasználják ezt a Kedvező Alkalmat.

Egyszóval nekiláttak Vitába Ereszkedni, egyszerre több irányból is közeledtek felénk az üres asztalok között, azon az Ösvényen, ami a betolt székek nyomán támad, ám ők is valami Támadó hangulatban lehettek, bizonyára azt szerették volna Bebizonyítani, hogy az ő Világképük a Tökéletesebb és az Igazabb, mi meg csak Hunyoroztunk feléjük, mert valahogy a Világosságot használták Fedezéknek, mintha úgy kerítették volna Sorát a Dolognak, hogy a Világosság mindig a hátuk mögött Legyen, hogy ne Láthassuk világosan a Képüket, én legalábbis egyiküket sem tudtam Megjegyezni, ők meg Esmékkal hozakodtak elő, mintha Meg óhajtanának Agitálni bennünket, mi pedig, ha csak Állapotunkat tekintik, láthatták volna, hogy közlőről sem vagyunk Agitálhatóak, inkább lehettünk akármi Mások, de ők csak Mondták, szidtak valakit, aki-ben talán a Szellemi Vezérünket sejtették, ám mi is csak mint Író-t ismertük, papírról, amelyre a Nevét nyomtatták, de Agitálóink természet-szerűen Szorosabb Kapcsolatot sejtettek közöttünk, s úgy is adták elő, mintha mi nem tudnánk, hogy kivel van Dolgunk, ha egyáltalán lett volna vele bármi Dolgunk is.

– Ha rajtam állna, a hideg vízre valót sem Keresné meg! – vágta valamelyikük a Fejünkhöz, épp nekünk, akik a „hideg vízre valót” sem kerestük meg Közöttük, mert nem Dolgoztunk, emellett ugyan melyikünket is érdekelte volna a Vizük, inkább Szeszt emlegettek volna, úgy Biztosan hamarabb sikerül kapcsolatot Teremtünk.

– Mi csak Lehetőséget keresünk, eszünkbe sem jut Dolgozni – érvelt Orgovány a mellkasa mélyéből jövő Hangon –, minket Hidegen Hagy az ilyesmi. Mi sokkalta inkább az Ihletett pillanat Rabjai vagyunk – ez volt a Véleménye, és kár, hogy nem tartott ki a Végső Leheletéig emellett az Elképzelés mellett. De Végső Lehelet! Mi sem volt innen távolabb, mint a Végső Lehelet! Ki számolt volna itt Végső Lehelettel? Így csak egy Gengszter elmélkedhetne . . .

Ákár ebben a Formában is kezdődhetne a helyi szocialista vagy Kommunista archeidő dezavualása, a Korabeli elméleti Tekintélyek fölemlgetésével, akik tudományos Instrumentáriumukat a marxizmustudományból merítették, s legfőképpen a saját Elképzéseikből, emellett fönmaradt a Pillanat egy jeles Aforizmája is: „Marx nem tudott megélni a Műveiből, ti most megélték abból, hogy Idézitek”, de végül csak Tito meg Kardelj lett, maradt a marxizmus használatban levő teoretikusa, minden Teória belőlük indult ki és hozzájuk Kanyarodott vissza, azonban Orgoványnak nem volt Teóriája, és Karácsony Karácsonyának sem volt Teóriája, ők voltak valószínűleg a Társadalmi Tévedés: mi a csodáért nem tudták beérni azzal, hogy pusztán Tanúk legyenek?

S Orgovány, e pillanatban elegendő Ihletet érezve magában, nyomban nekilátott Kölcsönbe némi Pénzt koldulni tőlük, zengő hanghordozással alázatoskodott, hogy ha esetleg Kisegítené őt Valamelyikük, bennem viszont az Eszmei Körültekintés ettől egyből a Nullpontra húlt; végül is vetettek neki valamennyit, de olyan modorban, mintha az Emlékek Kútjába dobnák, mivel biztosak voltak abban, hogy a Pénzüket soha többé nem fogják Látni – bizonyára úgy könyvelték el, hogy ez az Ára, ha Felelőtlen Elemekkel próbálnak vitatkozni: és én ebbe csak úgy Belecsöppentem, teljes Védtelenségemben, hiszen Erről eredetileg szó sem volt, mert ugyan miként vehettem volna neszét annak, hogy Orgovány Javíthatatlan Kölcsönkéregető, megveszekedett Sápszedő, egyszerűen csak abból indulva ki, hogy ez Jár neki, mint a Világbeli Másság képviselőjének avagy példaképének – valami Szellemi Fosztogató lehetett, Kíméletlen Jelenség, lehetőleg a más Számlájára.

Miután megszerezte a zsákmányát, eloldalogtunk a Színhelyről – tulajdonképpen függetlenülem kellett volna magamat tőle, akár csak

valami Zavaró Körülménytől; akárhol is állapotjak meg, egyszer csak már ott volt, mintha korábban megbeszéltük volna, hogy épp ott fogunk találkozni. Nem mondhattam, hogy nem ismerem, amikor Ismertem, és tulajdonképpen csak a Fogásaival, amelyekbe engem is minduntalan belekevert, nem értettem egyet, hogy valahányszor úgy Viszi Végbe, mint ha nekem is közöm lenne a Dolgához. Bárhogyan is szerettem volna kimaradni belőlük, egyszerűen nem és nem sikerült – végül úgy kellett éreznem magam, mintha a Fél Város Adósa lennék, mert gyakran voltam jelen a látványos Pénzkölcsönzéseknél, habár a kölcsönzők általában számomra teljesen ismeretlen egyének voltak, a legtöbbször először láttam őket.

Am később némelyiküket magam is fölismertem, s ha az utcán ilyen Valaki közeledett, már rángatott is be valami szűk közbe, ahol egérutat nyerhetett.

– Itt van egy kis dolgom, egy pillanat az egész – bizonygatta, és mit tehettem: kapkodtam a lábam, hiszen a világért sem szerettem volna, ha rajtam kéri számon, hogy még az imént itt volt, most meg hová lett? Hogy ismerem-e netán a Búvóhelyét?

Az Életvitele volt e Félillegálitás, végső soron ez a Látszólagosság, a látszólagos Ilyenség meg a látszólagos Olyanság, míg végül nyilvánvaló nem lett előttem is a Semmilyenége, habár annyit a javára írhattam, hogy bizonyára ez is a Célja. Hogy ha majd Véglegesedik benne, akkor talán Előbb-Utöbb máshoz Kezd.

E Véglegesedés közeledtét láttam már akkor, amikor egy ízben az Utcán Haladtunkban odabökött két Markos Fickóra:

– Né, Magyarok – vélekedett arról a Kettőről.

– Honnan tudni, hogy épp Magyarok? – hitetlenkedtem, bár mintha ébredt volna bennem is olyan Gyanú, hogy csakugyan épp Magyarok. Két Markos, Rendes Magyar.

– Igazi, magyarországi Magyarok – hatványozta a Megállapítást, mintha épp ez lett volna a számára a Döntő.

Szépen odamentünk Hozzájuk, és Köszöntöttük őket, Magyarul, ahogy Magyarok szokták a Magyarokat.

És azok ketten csakugyan Magyarok voltak, és épp magyarországi Magyarok, és rögtön megfordult a Fejemben, hogy most az egyszer nem fogom Hagyni, hogy a szokásos Módon Kölcsönkérjen tőlük, akármi is legyen a két magyarországi Magyarral a Szándéka. Nem fogom hagyni, hogy akármilyen Szöveg kíséretében is megsarcolja ezt a két Rendes Magyar: sarcolja csak az itthoni Magyarokat!

A két Magyar meg, a két magyarországi, Vállas és Vaskos, amilyen csak igazi Magyar lehet, csodálkozik rajtunk, a másik két Magyaron, mert sem Vállasak, sem Vaskosak nem vagyunk, inkább Csapott Vállúak, Darázsderékúak, s inkább látszunk kaphatónak olyan Légies Vállalkozásra, mint a Fára Mászás, semmint olyanra, hogy Kriptafedelek emelgetésére vagy Sziklák Görgetésére, talán még Kétkelkedhetnek is Valamelyest az Igaz Magyarságunkban, csoda hogy föl nem kiáltanak Meglepetésükben: Fussatok innen, mert Rögvest odaadunk benneteket a Macskának!

Hogy olyan kis egerek vagyunk Hozzájuk, téeszparasztokhoz képest, én meg már-már azon kezdenék Sajnálkozni, hogy ők Téeszparasztok, amíg csak nem mondják: Mekkora Hajón jöttetek!

És levezetnek kettőnket a Duna partjára, ahonnan gyermekkoromban a Gőzhajók indultak a szerémi túlpartra, vitték a kirándulókat, épp ott, azon a helyen áll kikötve egy emeletes Szálloda, vakító fehér, nagy Parancsnoki Hídján igazi hajósnép, otthonosan, akár a Tengernagyok, Sürögnek-Forognak, Térülnek-Fordulnak, igazi Hajóséletet Élnek, csupa Aranyos Paszomány és Nyári fehér Egyenruha mindegyikük, valódi Piperkőcök, jaj, hogy láttukra csak kicsinynek érezheti magát az ember, s különben is Indulófélben vannak, két Ismerősünk is iparkodik fölfelé a Fedélzetre, ahová mi ketten semmi szín alatt sem tehetnénk a lábunkat, mert az Idegen Ország Területe.

És nézzük az Idegen Ország területét, ahonnan Berlioz Rákóczi-indulója hallatszik, s milyen Emelkedettnek tarthatjuk ezt a pillanatot, amikor a hajó nyomdokvizet kavarva elszakad a rakparttól; íme, Távolodóban a Kompország! Mi meg magunkra maradván . . .

Illetve dehogyis Maradtunk mi Magunkra: a kikötői nyomozó azon nyomban elkezdte Fölfirkálni az adatainkat, egy igencsak Megtermett és elszánt Zsaru, még csoda, hogy a Magyar Szemünk közé is nem Csapott oda egy-egy Jókorát, hogy csak úgy szikrázzon, ezzel is Jelevén az itteni Eszmei-politikai Hátteret, ahonnan, Csodák Csodájára, a vízpartig volt bátorságunk nyomulni, e pillanatban egészen mindegy, hogy milyen indoklással, illetve dehogyis mindegy . . . Amikor a levegőben még el sem ült a Rákóczi-induló nyomán támadt Kuruc Vibrálás, emitt meg már a nyakunkra telepedett a Labanc. Kérdésként merülhetett volna föl, e Helyzet Borotvaélén, hogy vajon ki várhatná el ép ésszel tőlem, hogy Egy Követ fűjjak ezzel a kikötői Labanccal? Ez egy európai és világviszonylatban is firtatható kérdés, emberijogi, kisebbségi, többségi, miszerint szabad-e Szabad Kikötőben, ha idegen Felségjelzésű hajón játsszák,

a francia Hector Berlioz zeneművének, a Rákóczi-induló címen ismertnek részletét hallgatnia egy Magyar nemzetiségű Jugoszláv állampolgárnak? Lehetővé tesz-e ilyesmit az alkotmány, avagy erről a Helyszínen dönt az illetékes Hivatalnok?

A helyszínen döntötte el, hogy az Ország Alkotmánya ezt nem teszi lehetővé.

Hagyatkozunk a Testvériség–Egységre! Druže Tito mi ti se kune-mo . . . – már hogyné dallikáztuk volna Teli torokból, ha esetleg ránk Parancsol – Da sa tvoga puta ne skrenemo! El tudtam volna Képzelné magunkat, ahogy a hosszú, városi utcán, a Tito marsall sugárúton megyünk végig, és torkunk szakadtából Óbégatjuk a Tito-nótát, ha ez a Föltétele Szabadságunknak, mármint hogy szabadlábbon Maradjunk. Egy hazai Magyar az állami szervek tudta nélkül ne Érintkezzen külföldi Magyarral – ennyit azért Tudhattunk volna, az Évek során nem igaz, hogy ezt nem Sikerült belénk Sulykolni, és mi egyszeriben mindenki szeme láttára Képesek vagyunk elvetni a Sulykot!

Abszolút Semleges Nemű Magyar – ez egy új Szellemi és Politikai Kategóriaként kezdett kirajzolódni, és kellett nekem ez, a Fekete Pont, már akkor, anno Dazumal, 1962-ben, vagy pontosan mikor is!? (1692-ben.)

Ezt követően magától értetődőnek találtuk, hogy úgy Tegyük, mint-ha Mi sem Történt volna: ez már nyilvánvalóan Kisebbségi Magyar Beidegződés volt, hogy vágd zsebre, amit kaptál, és még csak Titokban sem Mutogasd, örülj, hogy Megúszta! Ha esetleg említést teszel róla, épp a többi Kisebbségi Magyar kezd el görbe szemmel nézni rád, legalábbis állandóan szemmel tartani, az ilyen meg hasonló Esetek akárkit roppantul Kikezdhetővé tehetnek akármelyik Öntudatos Kommunista szemében. És egy Öntudatos Kommunistától senki sem várhat el Olyasmit, hogy ne az Államvédelmi Szerveknek adjon igazat. Az Öntudatos Kommunisták végső soron épp Ezért Vannak, egyáltalán Mi Másért Léteznének, miért Hordaná őket a Föld a Hátán? Az Ilyesminek tehát nem kellett Hírét Kelteni, és ha Megesett, Helyesebb volt Letagadni, vagy a Törtéteknek egy másik Változatát adni elő: hogy valójában Két Kémet üldöztünk, kémgyanus külföldi Magyarokat, de Azok az Utolsó Pillanatban fölugrottak az induló hajóra, és azt már az Államvédelmis segítségével sem tudtuk föltartóztatni, ám mindenesetre Jelentettük, ahol Kell. – Mellékesen, volna-e Kölcsön valamennyid? – ez lehetne, mondjuk, Orgovány variija. Én meg majd hallgatok, esetleg már nem is Emlékszem arra, hogyan is Történt.

De Inkább mindketten hallgattunk, Álnokan, abban a Hiszemben, hogy majd végül is Sikerül a tényállást Ellepleznünk – hogy most Sikerült-e vagy Nem, Kiderült-e, Ránk Bizonyosodott-e valaha is, a személyi Adataink mindenesetre Iktatva lettek, és ha az embernek egyszer elkezdik Fölrirkálni a Nevét, Ideig-Óráig ugyan még Bújkálhat, vonakodhat, de azért jobb, ha Tudomásul veszi, hogy Tudnak róla, és ilyen Állapotában már ne nagyon Hangoskodjon, ne állítson föl Elméleteket, sőt, ne is legyenek Teóriái, és Igyekezzen senkinek nem lenni a Terhére, lehetőleg egészen Addig, amíg csak életben vannak azok, akik valaha is Hallhattak felőle, vagy még ennél is Tovább.

Ez kétségkívül szintén valamiféle Távlatot jelent, esetleges Hosszú Élet illúzióját keltheti, mivel a párt, ha valakit kiszemelt Ellenségének, az Örökre Ellensége is fog maradni, itt nem fog érvényre jutni az a legendás Amnézia, ami a Kommunizták Saját viselt dolgaikra való Em-lékezését kíséri.

(Folytatjuk)

